DOMSTOLENS DOM
AF 14. DECEMBER 1978 [1]

# N. G. J. Schouten B.V.
# mod Hoofdproduktschap voor Akkerbouwprodukten
# (anmodning om præjudiciel afgørelse indgivet af College van Beroep voor het Bedrijfsleven)

**Sag 35/78**

Sammendrag

1. *Landbrug — fælles markedsordning — monetære udligningsbeløb — fastsættelse — betingelse — ændring af forskellen i vekselkurser — vekselkurs der skal tages i betragtning — repræsentative kurser — Kommissionens skønsfrihed*
   *(Rådets forordning nr. 974/71, art. 2, stk. 1 og art. 3)*

2. *Landbrug — fælles markedsordning — korn — forvaltningskomité — procedure — komiteens udtalelse — ingen — foranstaltninger truffet af Kommissionen — meddelelse til Rådet — forpligtelse — ingen*
   *(Rådets forordning nr. 2727/75, art. 26)*

1. Artikel 3 i Rådets forordning nr. 974/71 kan fortolkes således, at de vekselkurser, der er lagt til grund ved fastsættelsen af den nævnte forskel, skal vurderes på grundlag af økonomisk berettigede kriterier, og at Kommissionen derfor frit kan undlade at tage hensyn til kurser, som den ikke finder repræsentative. Heraf følger, at Kommissionen ved at handle således ikke overskrider den skønsmargen, der tilkommer den på området for fastsættelse af udligningsbeløb.
2. Ifølge artikel 26 i forordning nr. 2727/75 er det kun i det tilfælde, hvor Kommissionen vedtager foranstaltninger, som ikke er i overensstemmelse med forvaltningskomiteens udtalelse, at disse foranstaltninger skal meddeles Rådet. Den manglende udtalelse fra komiteen berører derfor ikke gyldigheden af de af Kommissionen trufne foranstaltninger

I sag 35/78

angående en anmodning, som i medfør af EØF-traktatens artikel 177 af College van Beroep voor het Bedrijfsleven er indgivet til Domstolen for i den sag, som verserer for nævnte ret mellem

N. G. J. SCHOUTEN B. V., Giessen,

1 — Processprog: Nederlandsk.

og

HOOFDPRODUKTSCHAP VOOR AKKERBOUWPRODUKTEN (organ under den offentligretlige erhvervsstyring, landbrug),

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende gyldigheden af Kommissionens forordning (EØF) nr. 1356/76 af 11. juni 1976 om de monetære udligningsbeløb og de differencebeløb, der anvendes under hensyn til det irske og det engelske punds udvikling (EFT L 153, s. 39),

afsiger

DOMSTOLEN

sammensat af: præsidenten H. Kutscher, afdelingsformændene J. Mertens de Wilmars og Mackenzie Stuart, dommerne A. M. Donner, P. Pescatore, M. Sørensen, A. O'Keeffe, G. Bosco og A. Touffait,

generaladvokat: H. Mayras
justitssekretær: A. Van Houtte

følgende

## DOM

## Sagsfremstilling

Sagens faktiske omstændigheder, retsforhandlingernes forløb og de skriftlige indlæg, der er afgivet i henhold til artikel 20 i protokollen vedrørende statutten for EØF-Domstolen, kan sammenfattes således:

### I — De faktiske omstændigheder og skriftvekslingen

Rådets forordning nr. 974/71 af 12. maj 1971 om visse konjunkturpolitiske foranstaltninger, der skal træffes inden for landbrugssektoren som følge af den midlertidige udvidelse af grænserne for kursudsving i visse medlemsstaters valutaer (EFT 1971 (I), s. 231; org.ref. JO L 106, s. 1), som ændret ved Rådets forordning nr. 1112/73 af 30. april 1973 (EFT L 114, s. 4), bestemmer i artikel 2, stk. 1:

»For de varer, for hvilke der er forudset interventionsforanstaltninger, er udligningsbeløbene lig med de beløb, der fremkommer ved på priserne at anvende følgende:

a) for de medlemsstaters vedkommende, som for deres valuta indbyrdes opretholder en øjeblikkelig grænse for kursudsving på 2,27, den procentsats der udgør forskellen mellem

   — den omregningskurs der anvendes inden for rammerne af den fælles landbrugspolitik, og

— den omregningskurs, der er en følge af centralkursen;

b) hvad angår de medlemsstater, som ikke er omhandlet under a) gennemsnittet af de procentsatser, der udgør forskellen mellem:

— forholdet mellem den omregningskurs, som anvendes inden for rammerne af den fælles landbrugspolitik på den pågældende medlemsstats valuta, og den officielle parikurs, eller i tilfælde af, at denne ikke overholdes, centralkursen, for hver af de under a) omtalte medlemsstaters valutaer, og

— a vistakursen for den pågældende medlemsstats valuta i forhold til hver af de under a) omtalte medlemsstaters valutaer, således som denne konstateres i løbet af en periode, som skal fastsættes.«

Artikel 3 i forordning nr. 974/71 foreskriver, at

»Såfremt den i artikel 2, stk. 1, nævnte forskel afviger mindst ét point fra den procentsats, der er fastsat ved den foregående fastsættelse, ændres udligningsbeløbene af Kommissionen svarende til ændringen af forskellen.«

Kommissionens forordning nr. 1380/75 af 29. maj 1975 (EFT L 139, s. 37) til gennemførelse af forordning nr. 974/71 bestemmer i artikel 2:

»Den periode, der er nævnt i artikel 1, stk. 1a, andet afsnit, i artikel 2, stk. 1, litra b), andet led, og i artikel 2a i forordning (EØF) nr. 974/71, går fra onsdag i en uge til tirsdag i den følgende uge.«

Artikel 3 i forordning nr. 1380/75 bestemmer, at

»I forhold til hver af de medlemsstaters valutaer, der indbyrdes holder et øjeblikkeligt kursudsving på højst 2,25 % er de a vista valutakurser, der skal tages i betragtning:

...

c) for så vidt angår det irske og det engelske pund: de middelkurser, der konstateres kl. 12 alle hverdage på valutamarkederne i de to pågældende medlemsstater.«

I perioden fra den 2. til den 8. juni 1976 blev der spekuleret mod det engelske og det irske pund. Kommissionen fandt derfor, at de kurser, der blev konstateret i den pågældende periode, ikke kunne betragtes som repræsentative. Da kurserne desuden derefter steg, således at den forskel, der blev registreret i nævnte periode, ikke længere bestod, fandt Kommissionen det hensigtsmæssigt ikke at tage hensyn til kursernes tidligere udvikling og ikke at ændre niveauet for de indtil da fastsatte monetære udligningsbeløb.

Kommissionen har derfor vedtaget forordning nr. 1356/76, hvis artikel 1 lyder således:

»Som undtagelse fra bestemmelserne i artikel 3 i forordning (EØF) nr. 2300/73 og artikel 2 i forordning (EØF) nr. 1380/75 finder de elementer, der anvendes til beregning af de differencebeløb samt de monetære udligningsbeløb, der er fastsat som følge af det irske og det engelske punds udvikling, og som anvendes fra den 7. juni 1976, fortsat anvendelse i den periode, der begynder den 14. juni 1976.«

Forslaget til forordning nr. 1356/76, der i overensstemmelse med artikel 6 i forordning nr. 974/71 var blevet forelagt forvaltningskomiteerne for de pågældende landsbrugsprodukter til udtalelse, havde ikke kunnet samle det stemmeflertal, som er foreskrevet ved artikel 26 i Rådets forordning nr. 2727/75 af 29. oktober 1975 om den fælles markedsordning for korn (EFT L 281, s. 1).

I medfør af forordning nr. 1356/75 har Hoofdproduktschap voor Akkerbouwprodukten ved rundskrivelse af 10. juni 1976 meddelt de berørte virksomheder, herunder firmaet Schouten, som er en eksportvirksomhed inden for kornsek-

toren, at de udligningsbeløb, som Produktschap skulle udbetale for handel med Det forenede Kongerige ikke med virkning fra den 14. juni 1976 ville blive ændret på grundlag af gennemsnittet af de a vista valutakurser, der var konstateret på valutamarkederne i perioden fra den 2. til den 8. juni 1976, men at de foreløbig ville blive opretholdt uændret.

Firmaet Schouten har anlagt sag mod afgørelsen fra Hoofdproduktschap ved College van Beroep voor het Bedrijfsleven (appelinstans i sager mellem private og organer under den nederlandske offentligretlige erhvervsstyring), som ved kendelse af 10. marts 1978 har udsat sagen og forelagt Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål i henhold til EØF-traktatens artikel 177:

1. Strider Kommissionens forordning nr 1356/76 mod artiklerne 1, 2, 2a, 3, 6 eller 7 i Rådets forordning nr. 974/71 og/eller Kommissionens forordning nr. 1380/75 eller mod en anden bindende fællesskabsregel?

   I bekræftende fald, er forordningen da ugyldig?

2. Strider den i forordning nr. 1356/76 fastsatte ændring af den gældende ordning for ydelse af monetære udligningsbeløb

   i sig selv

   eller på grund af denne ændrings pludselige karakter

   eller på grund af den omstændighed, at ændringen udelukkende angår det irske og det engelske pund,

   mod det til grund for traktaten liggende retssikkerhedsprincip eller mod det ligeledes til grund for traktaten liggende princip om lighed for loven?

   I bekræftende fald, er forordningen da ugyldig?

3. Må det antages, at Kommissionen ved udstedelsen af forordning nr. 1356/76 har handlet vilkårligt eller i det mindste udsat erhvervslivet for vilkårlige afgørelser og derved har misbrugt sine beføjelser?

   I bekræftende fald, er forordningen da ugyldig?

4. Såfremt forvaltningskomiteen ikke har afgivet udtalelse med et flertal af 41 stemmer til et den forelagt udkast til en påtænkt foranstaltning, må det da antages, at Kommissionen ifølge en korrekt fortolkning af artikel 26 i Rådets forordning nr. 2727/75 ikke er forpligtet til at give Rådet meddelelse om foranstaltningen?

   I benægtende fald, er forordning nr. 1356/76, som ikke er blevet forelagt Rådet, da ugyldig?

Kendelsen fra College van Beroep er indgået til Domstolen den 14. marts 1978.

På grundlag af den refererende dommers rapport og efter at have hørt generaladvokaten har Domstolen besluttet at indlede den mundtlige forhandling uden forudgående bevisførelse.

## II — Sammenfatning af de skriftlige indlæg, der er indgivet i henhold til artikel 20 i protokollen vedrørende statutten for EØF-Domstolen

### *A — Indlæg fra firmaet Schouten*

Forordning nr. 1356/76 indebærer ifølge Schouten ikke alene en fravigelse fra bestemmelserne i forordning nr. 1380/75, men også især en fravigelse fra bestemmelserne i forordning nr. 974/71, især fra artikel 2, stk. 1 (den periode, der skal fastsættes) og fra artikel 3. Schouten ser ikke hvorledes forordning nr. 1356/76 kan vedtages i henhold til forordning nr. 974/71. Eftersom sidstnævnte er en forordning fra Rådet, kan Kommissionen ikke fravige denne ved en retsakt, som den selv vedtager. Artikel 6 i forordning nr. 974/71 indeholder ingen

kompetencetildeling med henblik på en sådan fravigelse.

Forordning nr. 1356/76 udelukker anvendelsen af ordningen efter forordningerne nr. 974/71 og 1380/75 som følge af eksistensen af spekulationer mod det engelske og irske pund, skønt forordning nr. 974/71 netop er blevet udstedt med henblik på at beskytte landbrugsmarkedet som følge af det forhold, at visse lande på grund af valutamæssige spekulationer havde udvidet grænserne for kursudsving for deres valutaer, og fordi landbrugsmarkedet derfor kunne blive truet.

Forordning nr. 1356/76 er i strid med princippet om retssikkerhed. Ordningen med udligningsbeløb undtager virksomheder, der handler med korn, fra forpligtelsen til at sikre sig mod risikoen for spekulationer. Desuden må det ikke glemmes, at det ikke er disse handlende, som fastsætter valutakurserne, eller som forårsager spekulationerne. De har selv på grundlag af procentsatsen for kursudsving i referenceperioden fra den 2. til den 8. juni 1976 beregnet størrelsen af de udligningsbeløb, der gælder for handel med Det forenede Kongerige fra den 14. juni 1976, og har gennemført deres forretninger under hensyn til denne beregnede størrelse. Det er i denne forbindelse, at princippet om retssikkerhed er blevet krænket.

Desuden er forordning nr. 1356/76 alene i strid med ordningen efter forordningerne nr. 974/71 og 1380/75 for så vidt angår det engelske og det irske pund, men ikke hvad angår de andre valutaer. Kornhandlende virksomheder, der eksporterer til Italien eller Frankrig bliver således ikke berørt, hvilket indebærer en krænkelse af princippet om lighed for loven.

Eksistensen af valutamæssige spekulationer kan først fastslås, efter at de er foretaget, således at de handlende under hensyn til ordningen med udligningsbeløb altid bliver truffet med efterfølgende virkning. I det tilfælde, hvor det er muligt at vedtage retsakter som forordning nr. 1356/76, er disse handlende konstant udsat for risikoen for, at den ved forordningerne nr. 974/71 og 1380/75 indførte ordning på et hvilket som helst tidspunkt, der er vilkårligt fastsat, på grund af vilkårlige, ikke fastsatte kriterier, bliver stillet i bero.

Firmaet Schouten mener derfor, at de tre første præjudicielle spørgsmål bør besvares bekræftende, at forordning nr. 1356/76 derfor er ugyldig, eller at det i det mindste bør statueres, at den ikke finder anvendelse.

Firmaet Schouten formoder, at College van Beroep spørger sig, om artikel 26 i forordning nr. 2727/75 skal fortolkes således, at der foreligger en negativ udtalelse i det tilfælde, hvor forvaltningskomiteen ikke har afgivet udtalelse med et flertal af 41 stemmer for eller imod en foranstaltning, og at Kommissionen i dette tilfælde er forpligtet til at give Rådet meddelelse om foranstaltningen. Den nævnte bestemmelse kræver ifølge Schouten en sådan fortolkning. Da der ikke er blevet afgivet udtalelse i det foreliggende tilfælde, skulle Kommissionen således have givet Rådet meddelelse om de pågældende foranstaltninger.

Firmaet Schouten mener derfor, at det fjerde præjudicielle spørgsmål bør besvares benægtende, at forordning nr. 1356/76 er ugyldig, eller subsidiært at det bør statueres, at den ikke finder anvendelse.

*B — Indlæg fra Kommissionen*

Den i forordning nr. 1356/76 indeholdte undtagelse vedrører den normale metode for beregningen af monetære udligningsbeløb, og især den referenceperiode i løbet af hvilken a vista valutakurserne konstateres. Men forordning nr. 974/71 indeholder intet i artikel 2, stk. 1, litra b) andet led, om den pågældende referenceperiode eller den metode, hvorefter disse kurser skal konstateres. Der foreligger altså ingen fravigelse fra denne bestem-

melse. Forordning nr. 1380/75 fastsætter regler for konstateringen af disse kurser. Eftersom forordning nr. 1356/76 opretholder de monetære udligningsbeløb, der gjaldt i den foregående uge — beregnet på grundlag af en tidligere referenceperiode — udgør den faktisk en fravigelse fra forordning nr. 1380/75. Men Kommissionen må imidlertid anses for at være materielt og formelt berettiget til at fravige forordning nr. 1380/75. Formelt set er Kommissionen, eftersom denne er bemyndiget til at fastsætte gennemførelsesbestemmelserne til forordning nr. 974/71, også bemyndiget til at fravige disse regler, som den selv tidligere har fastsat, og efter samme fremgangsmåde. Materielt set har Kommissionen ret og endog pligt til at fravige denne forordning, med henblik på så vidt muligt at opnå målsætningerne for forordning nr. 974/71, dvs. sørge for, at situationer med valutamæssig ustabilitet, hvorunder den faktiske vekselkurs afviger fra den officielle parikurs, ikke desorganiserer interventionssystemet og ikke medfører forstyrrelser for samhandelen.

Forordning nr. 1356/76 skal netop anses som en nødvendig fravigelse af denne art. Anvendelsen af valutakurser konstateret på de irske og engelske børser i perioden fra den 7. til den 14. juni 1976 har medført, at de monetære udligningsbeløb er steget til et niveau, der ikke står i forhold til det irske og engelske punds faktiske værdi og har samtidig haft indflydelse på prisniveauet, idet den fraveg niveauet for interventionspriserne. Desuden har a vista valutakurserne for pundet i den følgende periode — og indtil august 1976 — konstant ligget på et temmeligt højt niveau, således at kursfaldet i ugen fra den 2. til den 8. juni skal anses som et simpelt undtagelsestilfælde.

Kommissionen mener derfor ikke, at den kan statuere, at forordning nr. 1356/76 er ugyldig, heller ikke ud fra den betragtning, at den skulle være uforenelig med de nævnte retsakter eller uforenelig med en anden bindende fællesskabsregel.

For så vidt angår krænkelsen af princippet om beskyttelse af den berettigede forventning mener Kommissionen, at dette princip kan spille en rolle i et søgsmål baseret på traktatens artikler 178 og 215 med påstand om erstatning for et tab som følge af en ulovlig retsakt fra Kommissionen, men at princippet ikke kan tages i betragtning, når det drejer sig om at fastslå, om en bestemt fællesskabsretsakt er en nullitet eller ugyldig. Kommissionen henviser til generaladvokat Trabucchi's bemærkninger herom i hans forslag til afgørelse i sag 47/75 (Sml. 1976, s. 588): »derimod er det tvivlsomt, om skuffede forventninger i almindelighed i sig selv kan føre til, at en retsakt annulleres eller erklæres for ulovlig«.

Den omstændighed, at forordning nr. 1356/76 alene vedrører det irske og det engelske pund udgør på ingen måde et argument, der gør det muligt at fastslå eksistensen af en krænkelse af princippet om lighed for loven.

Forordning nr. 1356/76 vedrører kun disse to valutaer, fordi de er de eneste, der har været genstand for spekulationer. Derimod er det en ensartet behandling af andre valutaer end de irske og det engelske pund, som befandt sig i en objektivt forskellig situation, der har ført til en forskelsbehandling.

Kommissionen har på ingen måde handlet vilkårligt ved at vedtage forordning nr. 1356/76. Denne fællesskabsforanstaltning vidner tværtimod om en samvittighedsfuld og forsigtig politik hos en lovgiver, der reagerer omsorgsfuldt på særlige situationer, og som i sådanne tilfælde er i stand til at stille en del af de almindelige regler til gennemførelse af denne politik i bero. Fællesskabslovgiver har således reageret rigtigt og præcist på en særlig situation.

I det tilfælde, hvor forvaltningskomiteen ikke har afgivet udtalelse med det foreskrevne flertal på 41 stemmer, må det statueres, at der ikke er blevet afgivet

nogen udtalelse. Det kan derfor ikke anføres, at komiteen har afgivet en udtalelse, der ikke er i overensstemmelse med den af Kommissionen trufne foranstaltning, og der består således under denne omstændighed ingen pligt til at give Rådet meddelelse om foranstaltningen. Den omstændighed, at forordning nr. 1356/76 ikke er blevet forelagt Rådet, kan derfor ikke, under hensyn til at der ikke foreligger nogen negativ udtalelse fra forvaltningskomiteen, udgøre en grund til at statuere, at forordningen er udgyldig.

Kommissionen foreslår, at spørgsmålene fra College van Beroep besvares således, at gennemgangen heraf intet har frembragt, der kan rejse tvivl om gyldigheden af forordning nr. 1356/76.

Firmaet Schouten, repræsenteret af advokat H. H. Kronenberg, Rotterdam, og EF-Kommissionen, repræsenteret af sin juridiske konsulent, P. Gilsdorf, som befuldmægtiget, har afgivet mundtlige indlæg i retsmødet den 12. oktober 1978; generaladvokaten har fremsat sit forslag til afgørelse i retsmødet den 14. november 1978.

## Præmisser

1 Ved kendelse af 10. marts 1978, indgået til Domstolen den 14. marts s.å., har College van Beroep voor het Bedrijfsleven (appelinstans i sager mellem private og organer under den nederlandske offentligretlige erhvervsstyring) i medfør af EØF-traktatens artikel 177 forelagt Domstolen flere spørgsmål vedrørende gyldigheden af Kommissionens forordning (EØF) nr. 1356/76 af 11. juni 1976 om de monetære udligningsbeløb og de differencebeløb, der skal anvendes under hensyn til det irske og det engelske punds udvikling (EFT L 153, s. 39);

2 disse spørgsmål er rejst i en sag, hvorunder en nederlandsk eksportør, sagsøger i hovedsagen (herefter benævnt sagsøger), anfægter en afgørelse fra Hoofdproduktschap voor Akkerbouwprodukten (organ under den offentligretlige erhvervsstyring, landbrug), sagsøgte i hovedsagen (herefter benævnt sagsøgt), der blev meddelt sagsøger ved en rundskrivelse af 10. juni 1976, hvori bestemtes, at de monetære udligningsbeløb, som sagsøgte skulle betale ved handel med Det forenede Kongerige ikke med virkning fra den 14. juni 1976 ville blive ændret på grundlag af gennemsnittet af de a vista valutakurser, der var konstateret på valutamarkederne i perioden fra den 2. til den 8. juni, men foreløbig ville blive opretholdt uændret.

3 Rådets forordning nr. 974/71 af 12. maj 1971 om visse konjunkturpolitiske foranstaltninger, der skal træffes inden for landbrugssektoren som følge af den midlertidige udvidelse af grænserne for kursudsving i visse medlemsstaters valutaer (EFT 1971 (I), s. 231; org.ref. JO L 106, s. 1), som ændret ved

senere forordninger, især Rådets forordning nr. 2746/72 af 19. december 1972 (EFT af 28. 12. 1972, s. 20; org.ref. JO L 291, s. 148), Rådets forordning nr. 509/73 af 22. februar 1973 (EFT L 50, s. 1) og Rådets forordning nr. 1112/73 af 30. april 1973 (EFT L 114, s. 4), bestemmer i artikel 1, stk. 1:

»Såfremt en medlemsstat i handelsøjemed tillader en kurs på sin valuta, der enten opad eller nedad overskrider den grænse for udsving, som er tilladt ved den internationale ordning, der var gældende den 12. maj 1971:

a) opkræver den medlemsstat, hvis valuta ved opskrivning overskrider grænsen for udsving, ved import og yder ved eksport,

b) opkræver den medlemsstat, hvis valuta nedad overskrider grænsen for udsving, ved eksport og yder ved import,

udligningsbeløb for de varer, der er omhandlet i stk. 2 i samhandelen mellem medlemsstaterne og tredjelande«;

4 til de varer, der er omhandlet i stk. 2 i samme artikel hører varer, for hvilke der er foreskrevet interventionsforanstaltninger inden for rammerne af de fælles markedsordninger for landbrugsvarer;

5 artikel 2, stk. 1 bestemmer:

»For de varer, for hvilke der er forudsat interventionsforanstaltninger, er udligningsbeløbene lig med de beløb, der fremkommer ved på priserne at anvende følgende:

a) for de medlemsstaters vedkommende, som for deres valuta indbyrdes opretholder en øjeblikkelig grænse for kursudsving på 2,25, den procentsats der udgør forskellem mellem

— den omregningskurs der anvendes inden for rammerne af den fælles landbrugspolitik, og

— den omregningskurs, der er en følge af centralkursen;

b) hvad angår de medlemsstater, som ikke er omhandlet under a) gennemsnittet af de procentsatser, der udgør forskellen mellem:

— forholdet mellem den omregningskurs, som anvendes inden for rammerne af den fælles landbrugspolitik på den pågældende medlemsstats valuta, og den officielle parikurs, eller i tilfælde af, at denne ikke

overholdes, centralkursen, for hver af de under a) omtalte medlemsstaters valutaer, og

— a vista kursen for den pågældende medlemsstats valuta i forhold til hver af de under a) omtalte medlemsstaters valutaer, således som denne konstateres i løbet af en periode, som skal fastsættes«;

6 artikel 3 i forordning nr. 974/71 foreskriver:

»Såfremt den i artikel 2, stk. 1, nævnte forskel afviger mindst ét point fra den procentsats, der er fastsat ved den foregående fastsættelse, ændres udligningsbeløbene af Kommissionen svarende til ændringen af forskellen«;

7 Kommissionens forordning nr. 1380/75 af 29. maj 1975 (EFT L 139, s. 37) til gennemførelse af forordning nr. 974/71 bestemmer i artikel 2, at den referenceperiode, der er nævnt i artikel 2, stk. 1, litra b), andet led i forordning nr. 974/71, går fra onsdag i en uge til tirsdag i den følgende uge;

8 artikel 3 i forordning nr. 1380/75 foreskriver:

»I forhold til hver af de medlemsstaters valutaer, der indbyrdes holder et øjeblikkeligt kursudsving på højst 2,25 % er de a vista valutakurser, der skal tages i betragtning:

...

c) for så vidt angår det irske og det engelske pund: de middelkurser, der konstateres kl. 12 alle hverdage på valutamarkederne i de to pågældende medlemsstater«.

9 I perioden fra den 2. til den 8. juni 1976 blev der spekuleret mod det irske og engelske pund, således at foreskellen for denne uge afveg 2,69 point fra den procentsats, der blev anvendt ved den foregående fastsættelse;

10 da situationen hen imod udløbet af denne periode hurtigt genoprettedes, anså Kommissionen det for hensigtsmæssigt ikke at tage hensyn til den seneste udvikling for de to pågældende valutaer, og ikke at ændre nivauet for de indtil da fastsatte monetære udligningsbeløb;

11 Kommissionen udstedte derfor den 11. juni 1976 forordning nr. 1356/76, der i artikel 1 bestemmer:

»Som undtagelse fra ... artikel 2 i forordning (EØF) nr. 1380/75 finder de elementer, der anvendes til beregning af ... de monetære udligningsbeløb, der er fastsat som følge af det irske og det engelske punds udvikling, og som anvendes fra 7. juni 1976, fortsat anvendelse i den periode, der begynder den 14. juni 1976«.

12 College van Beroep voor het Bedrijfsleven, ved hvilken ret sagsøger har anlagt sag mod sagsøgtes afgørelse om ikke at ændre de monetære udligningsbeløb med virkning fra den 14. juni 1976, har forelagt Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

1. Strider Kommissionens forordning nr. 1356/76 mod artiklerne 1, 2, 2a, 3, 6 eller 7 i Rådets forordning nr. 974/71 og/eller Kommissionens forordning nr. 1380/75 eller mod en anden bindende fællesskabsregel?

   I bekræftende fald, er forordningen da ugyldig?

2. Strider den i forordning nr. 1356/76 fastsatte ændring af den gældende ordning for ydelse af monetære udligningsbeløb i sig selv,

   eller på grund af denne ændrings pludselige karakter,

   eller på grund af den omstændighed, at ændringen udelukkende angår det irske og det engelske pund,

   mod det til grund for traktaten liggende retssikkerhedsprincip, eller mod det ligeledes til grund for traktaten ligende princip om lighed for loven?

   I bekræftende fald, er forordningen da ugyldig?

3. Må det antages, at Kommissionen ved udstedelsen af forordning nr. 1356/76 har handlet vilkårligt eller i det mindste udsat erhvervslivet for vilkårlige afgørelser og derved har misbrugt sine beføjelser:

   I bekræftende fald, er forordningen da ugyldig?

4. Såfremt forvaltningenskomiteen ikke har afgivet udtalelse med et flertal af 41 stemmer til et den forelagt udkast til en påtænkt foranstaltning, må det da antages, at Kommissionen ifølge en korrekt fortolkning af artikel 26 i Rådets forordning nr. 2727/75 ikke er forpligtet til at give Rådet meddelelse om foranstaltningen?

   I benægtende fald, er forordning nr. 1356/76, som ikke er blevet forelagt Rådet, da ugyldig?

13 Sagsøger eksporterer korn fra Nederlandene til Det forenede Kongerige, og modtager betaling i engelske pund;

14 ifølge sagsøger sker betalingen ofte kort før datoen for indførselen mod behørig fremlæggelse af dokumenter;

15 eksportøren søgte i den i artikel 2 i Kommissionens forordning nr. 1380/75 omhandlede referenceperiode at sælge et beløb i engelske pund som var lig den del af salgsprisen, som svarede til interventionsprisen;

16 ifølge sagsøger kan en påpasselig eksportør på denne måde sikre sig mod eventuelle kursfald for pundet mellem referenceperioden og udførselsperioden;

17 sagsøger har videre anført, at forordning nr. 1356/76, der ikke fastsætter nye monetære udligningsbeløb for den periode, som begyndte den 14. juni 1976, ikke alene er en undtagelse fra forordning nr. 1380/75, men navnlig også en undtagelse fra forordning nr. 974/71, især fra artikel 2, stk. 1 (den periode, som skal fastsættes) og fra denne forordnings artikel 3;

18 da sidstnævnte forordning er vedtaget af Rådet, kan Kommissionen ifølge sagsøger ikke træffe undtagelse herfra;

19 ifølge sagsøger krænker forordning nr. 1356/76 desuden retssikkerhedsprincippet;

20 sagsøger anfører, at eksportørene ud fra ordningen efter forordning nr. 974/71 på grundlag af det procentmæssige kursudsving i referenceperioden fra den 2. til den 8. juni 1976, burde have kunnet beregne størrelsen af de monetære udligningsbeløb, som skulle anvendes på handelen med Det forenede Kongerige fra den 14. juni 1976, og tilrettelægge deres forretninger under hensyn til størrelsen af disse beløb;

21 efter sagsøger er forordning nr. 1356/76 desuden i strid med ordningen efter forordningerne nr. 974/71 og 1380/75, idet den udelukkende vedrørte det engelske og irske pund, men ikke de andre valutaer, således at handlende, der eksporterede til Italien eller Frankrig, ikke blev berørt, hvilket er en krænkelse af princippet om lighed for loven.

22 For referenceperioden fra den 26. maj 1976 til den 1. juni 1976 blev der for middelkurserne for pundet registreret en faktisk forskel på — 22,37 %, dvs. en forskel på — 20,87 % i den i artikel 2, stk. 1, litra b) andet led i forordning nr. 974/71 forudsatte betydning;

23 den forskel, der blev anvendt ved den foregående fastsættelse androg — 19,2 %, hvilket førte Kommissionen til ved forordning nr. 1312/76 af 3. juni 1976 om ændring af de monetære udligningsbeløb (EFT L 148, s. 1) at fastsætte de monetære udligningsbeløb for den periode, der begyndte den 7. juni 1976, på grundlag af en tilpasset forskel på — 20,9 %;

24 udviklingen i den faktiske forskel i perioden fra den 1. juni til den 8. juni 1976 var følgende:

| *dato* | *faktisk forskel* |
|---|---|
| 1. juni | — 22,98 |
| 2. juni | — 25,51 |
| 3. juni | — 25,86 |
| 4. juni | — 26,04 |
| 7. juni | — 25,76 |
| 8. juni | — 22,35; |

25 på sidstnævnte dato var forskellen mindre end den 1. juni 1976, og i dagene inden udstedelsen af forordning nr. 1356/76 af 11. juni 1976, nåede forskellen aldrig tilnærmelsesvis forskellen den 4. juni 1976;

26 Kommissionen kunne derfor i den anden betragtning til den nævnte forordning fastslå, at »kurserne er siden da steget, således at den forskel, der blev registreret i ovennævnte periode, ikke længere består«;

27 under disse omstændigheder anså Kommissionen det for »hensigtsmæssigt ikke at tage hensyn til [de] kurser [der blev registreret i den periode, der begyndte den 2. juni 1976] og ikke i den nærmeste fremtid at ændre de monetære udligningsbeløb ... der er fastsat under hensyn til de pågældende valutaer«.

28 Artikel 3 i Rådets forordning nr. 974/71 foreskriver imidlertid, at såfremt den nævnte forskel afviger mindst ét point fra den procentsats, der er fastsat

ved den foregående fastsættelse, ændres udligningsbeløbene af Kommissionen svarende til ændringen af forskellen;

29 den tilpassede gennemsnitlige forskel, som måtte konstateres for referenceperioden fra den 2. juni 1976 til den 8. juni 1976, androg — 23,59 % og afveg 2,69 point fra den procentsats, der var fastsat ved den foregående fastsættelse;

30 det fremgår således, at Kommissionen, ved ikke at fastsætte nye monetære udligningsbeløb, har fraveget bestemmelserne i den nævnte artikel, og det må undersøges, om den lovligt kunne gøre dette.

31 Det fremgår af betragtningerne til forordning nr. 974/71, at ordningen med monetære udligningsbeløb er blevet indført med henblik på at undgå risikoen for desorganisering af interventionssystemet og unormale prisbevægelser, der kan bringe den normale konjunkturudvikling på landbrugsområdet i fare;

32 ifølge den sidste betragtning til den nævnte forordning, bør »de beløbsstørrelser, der skal bringes i anvendelse, ... begrænses til de beløb, der er strengt nødvendige for at udligne incidensen af valutaforanstaltningerne på priserne på de basisprodukter, for hvilke interventionsforanstaltninger er fastsat, og de bør kun anvendes i de tilfælde, hvor denne incidens måtte føre til vanskeligheder«;

33 det må derfor undersøges, om opbygningen af ordningen med monetære udligningsbeløb — i det tilfælde, hvor der i en kort periode registreres en forskel i vekselkursen, men hvor denne inden den dato, der er foreskrevet for fastsættelsen af de monetære udligningsbeløb i forhold til denne forskel, forbedres i et sådant omfang, at der ikke længere består fare for interventionssystemet eller unormale prisbevægelser — indebærer, at de monetære udligningsbeløb, trods denne forbedring, skal ændres i forhold til den i denne periode registrerede forskel;

34 en sådan ændring medfører, for så vidt angår handelen med et land, hvis valuta er faldet nogle dage i referenceperioden, at de indførsler, der finder sted i anvendelsesperioden for de nye udligningsbeløb, har fordel af monetære udligningsbeløb på et niveau, der ikke begrundes af de vekselkurser, der gælder på indførselsdatoen, og at udførslerne rammes af monetære udligningsbeløb, der er lige så ubegrundet;

35 det fremgår af betragtningerne til Rådets forordning nr. 974/71 at et sådant resultat er i strid med formålet og opbygningen af den ved denne forordning indførte ordning med udligningsbeløb;

36 forordningens artikel 3 kan derfor fortolkes således, at de vekselkurser, der er lagt til grund ved fastsættelsen af den nævnte forskel, skal vurderes på grundlag af økonomisk berettigede kriterier, og at Kommissionen derfor frit kunne undlade at tage hensyn til kurser, som den ikke fandt repræsentative;

37 heraf følger, at Kommissionen ved at handle således ikke har overskredet den skønsmargen, der tilkommer den på området for fastsættelse af udligningsbeløb.

38 Med det hidtil anførte er der også taget stilling til sagsøgers anbringende om, at Kommissionen ved at vedtage den omtvistede forordning ikke har handlet i overensstemmelse med sin forordning nr. 1380/75, der fastsætter referenceperioden.

39 For så vidt angår den påståede krænkelse af retssikkerhedsprincippet, skal imidlertid bemærkes, at ordningen med monetære udligningsbeløb, der har de ovennævnte formål, ikke er indført for at give de handlende en garanti for vekselkursen, eller med henblik på at erstatte dem ethvert tab, selv om en eksportør med fuld føje kan søge at sikre sig mod eventuelle kursændringer på den af sagsøgeren beskrevne måde;

40 for så vidt den påståede krænkelse af princippet om lighed for loven, skal alene anføres, at der i et tilfælde som det foreliggende — hvor det fremgår, at ændringen af udligningsbeløb på grundlag af de for en medlemsstats gældende statistikker ikke er økonomisk berettiget — principielt intet er til hinder for, at der på andre medlemsstater anvendes udligningsbeløb, som godtgøres at være økonomisk begrundet.

41 Det fjerde spørgsmål er, om Kommissionens forordning nr. 1356/76 er ugyldig, fordi forvaltningskomiteen ikke har afgivet udtalelse til fordel for den af Kommissionen trufne foranstaltning, og fordi Kommissionen ikke har meddelt Rådet den trufne foranstaltning, således som det bestemmes i artikel 26 i Rådets forordning nr. 2727/75 af 29. oktober 1975 (EFT L 281, s. 1).

42 Artikel 6 i forordning nr. 974/71 foreskriver, at gennemførelsesbestemmelserne vedtages i henhold til den fremgangsmåde, der er foreskrevet ved artikel 26 i Rådets forordning nr. 120/67 om den fælles markedsordning for korn, senest ændret ved forordning nr. 2434/70, eller efter omstændighederne i den tilsvarende artikel i andre forordninger om fælles markedsordninger for landbrugsvarer;

43 forordning nr. 120/67 er blevet ophævet og afløst af forordning nr. 2727/75, hvis artikel 26, der svarer til artikel 26 i forordning nr. 120/67, foreskriver følgende:

»1. Når der henvises til den fremgangsmåde, som er fastsat i denne artikel, indbringer formanden sagen for komiteen enten på eget initiativ eller på begæring af en medlemsstats repræsentant.

2. Kommissionens repræsentant forelægger et udkast til de foranstaltninger, der skal træffes. Komiteen afgiver en udtalelse om disse foranstaltninger inden for en frist, som formanden kan fastsætte under hensyn til, hvor meget de forelagte spørgsmål haster. Udtalelsen vedtages med et flertal af 41 stemmer.

3. Kommissionen vedtager foranstaltninger, som straks kan finde anvendelse. Såfremt disse foranstaltninger imidlertid ikke er i overensstemmelse med komiteens udtalelse, meddeles de straks Rådet af Kommissionen; i dette tilfælde kan Kommissionen udsætte anvendelsen af de foranstaltninger, den har vedtaget, i et tidsrum af højst en måned fra denne meddelelse.

Rådet kan med kvalificeret flertal inden en frist af en måned træffe anden afgørelse.«

44 Det fremgår af den sidste betragtning til forordning nr. 1356/76, at forvaltningskomiteen ikke har afgivet udtalelse inden for den af dens formand fastsatte frist.

45 Ifølge artikel 26 i forordning nr. 2727/75 er det kun i det tilfælde, hvor Kommissionen vedtager foranstaltninger, som ikke er i overensstemmelse med komiteens udtalelse, at disse foranstaltninger skal meddeles Rådet;

46 den manglende udtalelse fra komiteen berører derfor ikke gyldigheden af de af Kommissionen trufne foranstaltninger;

47 de forelagte spørgsmål bør derfor besvares således, at en gennemgang af Kommissionens forordning nr. 1356/76 intet har frembragt, der kan rejse tvivl om dens gyldighed.

## Vedrørende sagsomkostningerne

48 De udgifter, der er afholdt af Kommissionen for De europæiske Fællesskaber, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke godtgøres;

49 da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN

vedrørende de spørgsmål, som er forelagt den af College van Beroep voor het Bedrijfsleven ved kendelse af 10. marts 1978 for ret:

**En gennemgang af Kommissionens forordning nr. 1356/76 har intet frembragt, der kan rejse tvivl om dens gyldighed.**

Kutscher Mertens de Wilmars Mackenzie Stuart Donner Pescatore

Sørensen O'Keeffe Bosco Touffait

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 14. december 1978.

A. Van Houtte
Justitssekretær

H. Kutscher
Præsident